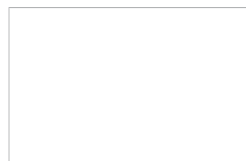

Commentatio De Vita Et Meritis Georgii Achatii Heheri Gloriosissimae
Memoriae Dvcis Saxo-Gothani Ernesti Pii Ad Pacem Westphalicam
Legati : Invitationi Decenti Ad Panegyryn Sollemnem Finita Lvstratione
Gymnasii Concelebrandam Qva Simvl De Natali Avspicatissimo ... Dvcis
Saxo-Gothanae Lvdovicae Dorotheae Dominae Nostrae Clementissimae
Congratvlationes Demissimae Adivngentvr Atqve Ad Orationes Trivm
Ivvenvm Florentissimorvm D. XI. Avg. A. MDCCXXXVIII. ...
Avdiendas Praemissa A Io. Henr. Stvss, Illvstris Gymnasii Rectore Et Reg.
Prvss. Acad. Scient. Collega ; [P.P. D. X. Avg. A. MDCCXXXVIII.]
Commentatio de vita et meritis Georgii Achatii Heheri gloriosissimae
memoriae Ducis Saxo-Gothani Ernesti Pii ad Pacem Westphalicam legati
Lizenz: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

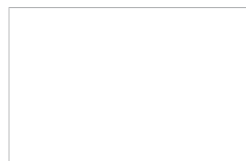

Commentatio De Vita Et Meritis Georgii Achatii Heheri Gloriosissimae
Memoriae Ducis Saxo-Gothani Ernesti Pii Ad Pacem Westphalicam
Legati Invitationi Decenti Ad Panegyryn Sollemnem Finita Lustratione
Gymnasii Concelebrandam Qua Simul De Natali Auspicatissimo ... Ducis
Saxo-Gothanae Ludovicae Dorotheae Dominae Nostrae Clementissimae
Congratulationes Demissimae Adiungentur Atque Ad Orationes Trium
Iuvenum Florentissimorum D. XI. Aug. A. MDCCXXXVIII. ...
Audiendas Praemissa A Jo. Henr. Stuss, Illustris Gymnasii Rectore Et Reg.
Pruss. Acad. Scient. Collega

Gothae

Stuß, Johann Heinrich

Lizenz: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

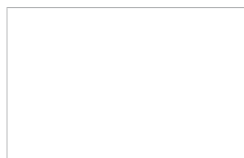

Goth 8° 00056/03 (65)

https://dhb.thulb.uni-jena.de/receive/ufb_cbu_00015047

urn:nbn:de:urmel-450ee080-19cf-44b6-8622-16fec0717f503-00013949-010

Lizenz: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

2 A 65

COMMENTATIO
DE VITA ET MERITIS
GEORGII ACHATII HEHERI
GLORIOSISSIMAE MEMORIAE DVCIS SAXO-GOTHANI
ERNESTI PII
AD PACEM WESTPHALICAM LEGATI

INVITATIONI DECENTI
AD PANEGYRIN SOLLEMNEM
FINITA LVSTRATIONE GYMNASII CONCELEBRANDAM

QVA SIMVL
DE NATALI AVSPICATISSIMO
SERENISSIMAE AC CELSISSIMAE DVCIS
SAXO-GOTHANAE
LVDOVICAE DOROTHEAE

DOMINAE NOSTRAE CLEMENTISSIMAE
CONGRATVLATIONES DEMISSISSIMAE
ADIVNGENTVR

ATQVE AD ORATIONES TRIVM IVVENVM
FLORENTISSIMORVM

D. XI. AVG. A. CIOIOCCXXXVIIIIL.
HORA VIII. IN ACROATERIO CONSVETO

BENIGNE AVDIENDAS

PRAEMISSA

A
IO. HENR. STVSS

ILLVSTRIS GYMNASII RECTORE ET REG. PRVSS. ACAD.
SCIENT. COLLEGA.

GOTHAЕ LITTERIS REYHERIANIS.

August 1749

urn:nbn:de:urmel-450ee080-19cf-44b6-8622-16fec0717f503-00013949-010

ΣΥΝΟΨΙΣ.

- I. *Praefatiuncula.*
- II. *Ge. Achatii Heberi patria et parentes.*
- III. *Studia, honores academici, peregrinationes, officiorum primitiae.*
- IV. *Officiorum sequentes gradus: tristia laetis mixta.*
- V. *Legatio ad pacem Westphalicam, atque alia nonnulla.*
- VI. *Cancellariatus Schwartzburgicus, obitus, et scripta.*
- VII. *Imitatio ad audiendas orationes.*

urn:nbn:de:urmel-450ee080-19cf-44b6-8622-16fec0717f503-00013949-023

Postquam superiore anno, quem et sancita pax Aquisgranensis, et saecularis pacis Westphalicae memoria, quam maxime nobis et posteritati commendat, nonnulla ad historiam belli tricennalis pertinentia, commentationibus exiguis, ad sollemnes in Gymnasio panegyres inuitantibus, attigi; deque eodem argumento a iuuenibus eximiis publice verba ut fierent, curavi: non minus hocce, quem agimus, anno idem institutum ita sum persecutus, ut simul conditam ab ERNESTO PIO, Gothae felicissimo instauratore, arcem Friedensteiniam, tamquam insigne pacis eius monumentum ob oculos posuerim. Tam vberem autem, tamque iucundam materiam necdum dimittendam, et ea, quae propius nos tangunt, prae reliquis consideranda esse arbitratus, praestantissimum ERNESTI PII ad illa Osnabrugae et Monasterii per aliquot annos agitata pacis negotia legatum, quantum pauculis pagellis fieri potest, describere, et propius quasi intuendum atque noscendum proponere constitui.

II. Is vero (vti in sylloge illa, raro hodie, in bibliotheca tamen apud nos ducali, obuia, qua sistuntur icones LVIII. legatorum ad pacem Westphalicam, (a) titulus habet) est GEORGIUS ACHATIVS HEHER, Ictus, S. imperialis palatii comes, Illustrissimorum et Celsissimorum Principum ac Dominorum, Domini GVILIELMI, et Domini ERNESTI, Fratrum, Saxoniae, Iuliae, Cliviae ac Montium Ducum, consiliarius, et eorundem, ut et Celsissimae Domus Anhaltinae, ad tractatus pacis vniuersalis legatus. Quantus hic vir fuerit, declarabit sequens, e *Freheriano virorum eruditione clarorum theatro*, (b) et praemissa tomo illi, qui indicem copiosum atque luculentum in ACTA PACIS WESTPHALICAE, ab illustri IO. GODOFR. DE MEIERN publicata, exhibet, *biographia legatorum ad hanc pacem* (c), ad res praecipue me-

* 2

mora-

(a) Integer sylloges lustratu perquam iucundae titulus hic est: *Pacis antesignani, siue icones legatorum plena potestate instructorum, qui nomine Pontif. Max. Imperatoris, Regum, et rerum publicarum ad pacem vniuersalem constituendam Monasterium Westphalorum et Osnabrugam conuenerunt, magno studio ad vitium expressae per Anselmum van Hulle, Gandensem, celsissimi Principis Auriaci nuper pictorem: caelo insigniorum huius aevi sculptorum. Antuerpiae apud Dan. Middelarium a. MDCCXLVIII.* Exstat etiam in bibliotheca ducali sylloge, icones, sed minus nitide aeri incisae, legatorum ad pacem Nouiomagensis exhibens.

(b) *Part. II. Sect. IV. pag. 1177.*

(c) *Lobensbeschreibung der Westphälischen Friedens-Gesandten p. 72.*

morabiles quod attinet, excerpta, meisque cum verbis expressa, tum observationibus adaucta, vitae et meritorum eius enarratio. Patriam ille natus est NORINBERGAM, ciuitatem legibus, litteris, artibus florentissimam, et multorum illustrium virorum progenitricem (d). In lucem prodiit anno superioris saeculi primo, Decembris die trigesimo, (atque adeo paucis post ERNESTVM PIVM diebus) parentibus magna in dignitate constitutis. Patrem enim habuit GEORGIVM HEHER, Ictum, Comitem palatinum Caesareum, IMPERATORVM, RVDOLPHI II. ET FERDINANDI II. nec non supremi Equitum Ordinis Teutonici Magistri, et Landgrauii Hassio-Darmstadini consiliarium, reipublicae Norinbergensis, vt et ordinis immediati equestris sex pagorum Franconiae aduocatum; HERMANNI HEHER, senatoris Norinbergensis, filium. Mater, nomine AMALIA, nata fuit patre ACHATIO HVLSIO, Icto, Comite palatino Caesareo, Caesarisque et septem ordine sese excipientium Episcoporum Bambergenfium consiliario, qui huncce nostrum, nepotem suum, vix trimulum, in domum suam educandum recepit, atque a. MDCCXIII. octogenarius obiit.

III. Optime inde educatus, et artibus, quibus aetas puerilis ad humanitatem informari solet, probe instructus, Altorfinamque in academiam, annum aetatis agens decimum sextum, delatus, mox habita ibidem oratione Graeca, in maxima sollemnitate Petro-Paulina, et post biennium alia, *de priuilegiis studioforum*; nec non disputatione, praefide AEGIDIO AGRICOLA, *de successionibus ab intestato*; deinde et Ienae, praefide ARVMAEO, *de fructibus in iure*, disputando inclaruit, et hunc aequae ac

IO.

(d) In his nominasse sufficiat BILLBALDVM PIRCKHEIMERVM, quem Xenophontem Norinbergensem merito dixeris; HIERON. BAVMGARTNERVM, et LAZARVM SPENGLERVM, *φιλοσοφους*. GE. PHIL. HARSDOFFERVM, Varronem Teutonicum; GE. RICHTERVM, *πολιτικὸν*; IOAN. CHRISTOPHORVM, et TOBIAM, OELHAFIOS, Ictos et politicos, meritis et scriptis inclitos; HIERONYMVVM, et IAC. GVILIELMVVM, IMHOFIOS, e quibus hunc qui ignorat, praestantissimum in genealogicis auctorem haud nouit; denique celeberrima illa inter Pro-

fessores Altorfinos nomina, IO. PAVLVM FELWINGERVM, MICHAELVM PICCARTVM, DAN. SCHWENTERVM, IO. CHRISTOPHORVM WAGENSELIVM, GE. PAVLVM ROETENBECCIVM; et, vt e theologis saltem maxime illustres memorem, IO. SAUBERTVM, filium; IO. FABRICIVM, patrem, et filium, GE. RITTERVM, IO. CONR. DVRRIVM, et IAC. GVIL. FEVERLINVM, academiam Georgiam-Augustam, et orbem eruditum hodieque amoenissimae eruditionis luce collustrantem.

IO. LIMNAEVM, cuius etiam priuata institutione Altorfii antea fuerat v-
sus, ad iuris publici fontes peritissimos duces habuit. Ante abitum in a-
cademiam Ienensem, anno saeculi XXI. comitatus est patrem, nomine rei-
publ. Norinbergensis, legationem ad Caesarem, et quatuordecim circuli
Sueuici ciuitates euangelicas, obeuntem; atque adeo mature quae ad pru-
dentiam politicam, et negotia magnorum principum et rerumpublicarum
dextre tractanda requiruntur, cognouit. Altorfium anno saeculi XXIII.
quo academia haec priuilegiis summum in iure, et arte medica doctoris
gradum conferendi, demum donata erat (e), reuersus, in prima illa pro-
motione, primo, idque per sortem, inter tres candidatos, (erant autem
reliqui duo GE. RITTERSHVSIVS, et IO. DERRERVS) loco, habita si-
ne praeside disputatione inaugurali *de defensione necessaria*, Iuris vtriusque
Doctoris honoribus, anno aetatis vigesimo secundo, ornatus est (f). No-
rinbergae deinde in numerum Aduocatorum receptus, itinere per Helue-
tiam et Galliam facto, Spira, ad noscendum iudicii imperialis statum, ad
tempus cominoratus, iterumque domum redux, ciuitatis patriae senato-
res, CHRISTOPH. FÜRERVM, et GE. CHRISTOPH. VOLCAMERV, ad
Caesarem a. cō Io cxxv. ablegatos, comitatus, ipse a FERDINAN-
DO II. clementer auditus est. Inde biennio toti Italiae, postquam primo
Venetiis et Patavii linguam Italorum plane addidicerat, lustrandae impen-
so, patriae redditus, et inferioris ibidem tribunalis adfessor, atque porro
Equitum immediatorum pagi Altmühlensis in Franconia consiliarius con-
stitutus, Spiram primum a. cō Io cxxviii. a ciuitate sua et Equitibus
Franconicis, deinde et ad Electores, Treuirenses, Moguntinum, Colo-
niensem, et caesareos summos quaestores bellicos missus, rebusque bene
gestis, in collegium tribunalis superioris in patria est cooptatus.

* 3

IV. Porro

(e) Academiam Altorfinam non simul
ac semel, sed duplici, eoque sat longo
temporis interuallo, integris, quibus a-
liae academiae gaudent, priuilegiis, nem-
pe a. 1578. ab Imp. RVDOLPHO non
nisi Baccalaureos, et Magistros artium et
philosophiae creandi; deinde etiam artis
medicae, et I. V. Doctores renunciandi a.
1623. a FERDINANDO II. et demum
etiam summos in Theologia honores con-
ferendi facultate ab Imp. LEOPOLDO a.
1697. donatam esse, docent scripta egregia,

historiam eius enarrantia, a S. R. HEV-
MANNO in *bibliotheca historica academi-
ca, Conringianis antiquitatibus academicis,*
a 1739. ab eodem denuo editis, commemorata.

(f) Conferatur liber, cui tit. *Actus pri-
uilegiorum doctorum vniuersitatis Altorph.
Norinbergens. in anniuersaria panegyri D. D.
Petri et Pauli Apostolorum a. C. 1623. ce-
lebratus*, editus a. 1624. quo libro etiam
Heheri nostri breuis quidem, sed ele-
gans omnino oratio, *de aequitate scripta*,
exhibetur.

urn:nbn:de:urmel-450ee080-19cf-44b6-8622-16fec0717f503-00013949-057

IV. Porro a rege Sueciae GVSTAVO ADOLPHO, Caesarei exercitus ad Lipsiam a. 1631 victore, episcopatus Herbipolensis, eodem impetu, quo tot alias inter Albi et Rhenum provincias non tam passibus, quam victoriis velocissimis Heros hicce peragravit, sub iugum missi, consiliarius regiminis, atque a. XXXIII. a magno illo BERNHARDO, DVCE VINARIENSE, episcopatum hunc beneficio regis Sueciae tunc obtinente, procancellarius eiusdem constitutus; mox etiam cancellariae, quae dicitur, bellicae ab eodem praefectus, et Ratisbonam se conferre iussus, (g) gravissima haecce munera summa fide ac prudentia administravit. Deinde, rebus Suecorum clade Nordlingensi valde afflictis, iussu eiusdem magni BERNHARDI in oppidum munitum, *Koenigshofen*, se contulit, ibique ab hostibus obsidentibus inclusus, vix tandem cum aliis primariis a nobili eo tempore copiarnm Suecicarum duce, Sperreutero, obsidione liberatus, et incolumis quidem eductus, sed ea tamen calamitate adfectus est, ut grassante in illis angustis lue dysenterica tres liberos amiserit, et magnam fortunarum iacturam fecerit. Patriae iterum a saeculi xxxiv. redonatus, spartam consilarii pristinam, variis legationibus, et negotiis gravissimis susceptis atque expeditis, praeclare ornauit. Inter haec, postquam mandata a Caesare FERDINANDO III. legatione ad ordinem equestrem circuli Franconici probe perfunctus esset, Comitum palatini titulo atque iuribus ab eo clementissime est donatus.

V. Denique ob fidem, prudentiam, dexteritatem, ERNESTO PIO, in commissa ipsi a fratre BERNHARDO gubernatione vicaria episcopatus Herbipolensis, probe cognitam atque perspectam, iam a saeculi quadragesimo, ut in nouo regimine Gothae inchoato, vel absens, et Norinbergae in administratione reliquorum munerum manens, ipsi a consiliis esset, expetitus, atque adscitus est. Proinde, cum nemo ad tantam rem aptior atque adeocommodatior videretur, ad agendam ipsius, et fratris GVILIELMI, DVCE VINARIENSIS, nec non Domus Anhaltinae causam in grandi illo et difficili pacificationis negotio delectus, et Osnabrugam (qua in vrbe euangelici morabantur, pontificiis Monasterii haerentibus) consentiente senatu Norinbergenfi anno saeculi quadragesimo quinto

(g) Hinc plenius intelligi possunt, quae in Lexico eruditorum biographico, de Hehero nostro nimis concise hoc modo traduntur: *ist hiernechst Vice-Cantzler zu Würtzburg, und Director der Krieges-Cantzley zu Regensburg, Comes-Palatinus Caesareus, Cantzler zu Schwartzburg - worden.*

urn:nbn:de:urmel-450ee080-19cf-44b6-8622-16fec0717f503-00013949-067

to est profectus. Quam praeclare vero per illud negotiationis triennium ibi se gesserit, quam accurate acta omnia consignauerit, et quantum ipsa haec Heheriana ad splendidam illam et copiosam Actorum pacis Westphalicae editionem, ab illustri IO. GODOFR. DE MEIERN in publicum datam, contulerint, malo, ad maiorem fidem faciendam, huius ipsius verbis exponere. Ita vero scribit. (b) *Das obgedachte von mir gestellte Bedencken veranlassete eine mir höchst schätzbare Correspondenz mit dem ehmaligen grossen und berühmten Staats-Minister und Gesandten auf dem Reichstag, Herrn Wolfgang von Metternich, welcher Ihro jetztregierenden Hochfürstl. Durchl. Herrn, Friderich Anton, Fürsten zu Schwartzburg-Rudelsstadt, als ich a. 1727. Derselben in Rudelsstadt sonst aufzuwarten die Gnade gehabt, veranlassete, daß dieser preiswürdigste Fürst die in Dero herrlichen und einen grossen Schatz von Deutschen Alterthümern in sich fassenden Archiv befindlichen Original-Akten des ehmaligen Sachsen-Weimarischen Gesandten auf dem Westphälischen Friedens-Congress D. Georgii Achatii Hehers, mir zukommen liesse; ja gar erlaubte, daß solche völlig durfften abgeschrieben werden: welche Gnade ich nicht nur hiemit öffentlich zu rühmen, und den unterthänigsten Danck davor zu erstatten, mich schuldig erkenne; sondern auch versichert lebe, es werden alle diejenigen, welche aus denen jetzo im Druck erscheinenden Actis Pacis Westphalicae einigen Nutzen schöpfen, gegen diesen höchstlöblichen Fürsten sich dißfalls selbst verpflichtet erkennen; zumahl solche von dorthen empfangene Collection unter allen denjenigen, die ich unter Händen gehabt, die vollständigste ist, auch niemand leichtlich daran zweifeln wird, welcher bey Durchlesung der gegenwärtigen Friedens-Geschichten in Obacht nimmt, was vor Nachdruck, Geist, und Leben, in des Gesandten Hehers abgelegten Votis steckt, und welchen Vorzug dabero seine erstattete Relationes vor anderer Gesandten ihren gehabt haben mögen. Ich habe auch bemercket, daß Pfanner in seiner Historia Pacis Westphalicae die Heberischen Relationes öftters von Wort zu Wort, wiewohl mit einer sehr*

(b) Praefatione tomo I Actorum Pacis Westphal. praemissa. pag. 9. Conf. etiam index sub tit. WEYMAR, vbi praecipua Heheri nostri in illa pacificatione acta ordine enumerantur, e. g. protestirte wegen des von Beyern genommenen Vorsitzes, 24. Ian. 1646. Besorgte die Lateinische Version von der Frantzösischen 23. Maii 1646. aus-

gehändigten Antwort. Wobnte der geb. Conferentz mit Seruient bey, 6 Aug. Brachte im Jul. 1648. in dem Instrum. Pacis, da des durch Hertzog Ernsts zu Sachsen Vermittelung getroffenen Vergleichs in der Marburgischen Sache gedacht wird, den Titul, Ducis Iuliae, Cliviae, Montium, mit Fleiß an.

urn:nbn:de:urmel-450ee080-19cf-44b6-8622-16fec0717f503-00013949-073

sehr dunkeln Schreibart, übersetzt habe. Pace hac tandem a. c10 Io c
xxxxviii. ad colophonem perducta, HEHERVS noster ab ERNE-
STO PIO praefectus supremus quatuor in Franconia oppidorum et
praefecturarum, Königsbergae, Heldburgi, Eislefeldiae, et Heilsdorfii con-
stitutus; mox vero anno sequenti ab eodem Norinbergam ad curandum
cum aliis perillustribus legatis magnae molis negotium, quo executio pa-
cis Westphalicae erat expedienda, missus, ibique per menses XIX. com-
moratus, re feliciter confecta, Heldburgum ad praefecturam suam est re-
uersus. Iam, licet minoris momenti sit, notanda etiam venit eiusdem
in societatem illam, limandae et poliendae linguae Teutonicae ergo insti-
tutam, quae frugifera dicitur, a GVILIELMO, Duce Vinariensi, qui
tum caput eius erat a. saeculi LII. facta receptio, addito ex more huius so-
cietatis cognomento, *der Mittheilende* (i). Eodem anno ad finem ver-
gente, cum ERNESTI PII consiliario D. GVIL. SCHROETERO ad
comitia Ratisbonensia ablegatus, primus fuit, cui suffragium peculiare
nomine Ducis Saxo-Gothani in comitiis illis ferre datum est. Ad tri-
stiora in hocce tam praeclaro, et maximam partem fortunato vitae cursu
pertinet, quod HEHERVS noster anno saeculi LV. in itinere quodam e-
quo vectus, imprudens in foueam, lupis capiendis paratam, vna cum equo
prolapsus, atque hoc misero casu tam vehementer est adfectus, vt non si-
ne vitae periculo aliquamdiu lecto adfixus iacuerit, neque, releuatus li-
cet, sanitatem integram recuperauerit: qua re etiam factum, vt dimis-
sionem deinde ab ERNESTO PIO expetitam ex voto impetrauerit.

VI. Neque tamen otio diu frui ipsi concessum est. Anno enim sae-
culi LVIIII. a tutoribus Comitis, tum adhuc aetate minoris, Rudolstadtien-
sis

(i) Vid. Ge. NEVMARCKS *neusprof-
fender teutscher Palmbaum, oder ausführli-
cher Bericht von der hochlöbl. fruchtbrin-
genden Gesellschaft* p. 389. vbi in recensio-
ne eorum, qui a. 1652. vna cum nostro
in hanc societatem recepti sunt, sequentia
legas: Achatius Heher, *Cantzler zu Ru-
dolstadt, (mit beygefügtten Nahmen, Ge-
wächs, und Wort) der Mittheilende. Hermels-
rauten. Guten Rath*. Huiusmodi nomina et
symbola complura, vna cum vltatis in rece-
ptione sollemnibus, legi etiam possunt in
Annalibus Saxoniciis Mullerianis pag. 420. f. 79.

Cognomento vero suo, quo dictus est *der
Mittheilende*, quam maxime satisfecit no-
ster communicatis iam publice, beneficio
ill. editoris, suis tam praeclaris, et vsque
eo absconditis, Pacis Westphal. actis. Ne-
que minus symbolo, *guten Rath*, re ipsa
quam optime respondit. Ceteturum iconi
eius in sylloge supra laudata adscriptum
est hoc: *Titubat foris, quod dissidet intus.*
Insignia habent *drey stehende Heber, oder
Heger*, quod genus auium etiam dicitur
Holtzschreyer, Lat. *Garrulus*, Gr. *σπερμι-
λός*.

weiter nach 66

urn:nbn:de:urmel-450ee080-19cf-44b6-8622-16fec0717f503-00013949-085

Forde. v. 465

sis Schwartzburgici, ALBERTI ANTONII, munus Cancellarii oblatum, aegre quidem ob adfectam valetudinem, tamen suscepit, et quam optime administravit, usque ad beatum ex hac vita discessum, qui, postquam cum aliis, tum hypochondriacis etiam et calculi doloribus fuisset eneruatus atque exhaustus, a. saeculi LXVII. die XXII. Martii contigit. Ultimam vero hancce stationem ipsius Rudolstadtensem, e qua ad vitam meliorem fuit evocatus, ansam dedisse, ut consignata illa ab ipso, et suos in usus servata, acta pacis Westphalicae, non Fridensleineni, sed Rudolstadtensi tabulario fuerint illata, nemo non videt. Atque hic summi huius viri, cuius obloleta ferme, hoc inprimis tempore renouari meruit memoria, vitae cursus fuit: in quo describendo non nisi ea, quae de triplici ipsius matrimonio, et susceptis liberis memorari poterant, tamquam ad institutum minus facientia, praetermissi. Notitiam scriptorum Heherianorum infra adiecta nota dabit. (k)

VII. Re-

(k) Praeter dissertationes academicas supra laudatas, quas ipsum suo Marte elaborasse probabile est, Hehero nostro cum adfeneratione in historia vitae iam memorata, Indici ad acta pacis Westphal. cum reliquis legatorum biographiis praemissa, tribuitur liber *Διογένης* Francof. 1670, et 1687. 8 editus hoc tit. Ius publicum Romano-Germanicum d. i. *Beschreibung des H. Röm. Reichs teutscher Nation, mit angehänger Reichs-Matricul.* quem nonnulli aſias Seckendorſio tribuerunt. In Chrſt. Frid. Hoffmanni *Bibliotheca Iuris publ. edit.* 1734. p. 89. auctor adhuc dicitur incertus, et perperam scribitur Heer, pro Heher; quod ipsum etiam sphalma in *Sagittarii Historia Gothana* p. 274. occurrit, vbi auctor addit: *Vitas eius historiolum alibi dabimus.* Iam habent Lectores humanissimi hanc historiolum, a Sagittario non datam; immo pleniorum quam ille, nondum editis Actis pacis Westphal. dare potuisset. Porro in Theatro Freheriano, et Lexico erudit. biographico, Heherus traditur opus historicum Petri Matthaei, in linguam Latinam tranſtulisse. Sed quodnam ex variis huius Petri Matthaei, seu Pierre Matthieu scri-

ptis historicis, quae in Bibliotheca historica Struuii-Buderiana, et fufius in Memorii Niceronianis tom. XXVI. pag. 240. seqq. enumerantur, ab Hehero translatum sit, non additur; nec equidem hactenus, omni adhibita opera, inuestigare potui; neque NEVMARCKIUS, libro supra laudato, vbi scripta Germanica a societatis frugiterae membris, et inter haec ab Hehero nostro edita, p. 470. recenset, vel verbulo eius meminit. Hinc valde suspicor, errorem aliquem, (nescio an praeeunte biographia, concioni in Heherum nostrum fimebri, a D. Iusto Söflingio habitae, cuius inspicendae mihi copia haud fuit, adiecta) a Frehero, eumque secutis lexicographis esse commissum, & opusculum poeticum huius Matthieu, quod noster rhythmis Germanicis, ad nostri aevi palatum minime adeocommodatis, expressit, perperam dictum fuisse opus historicum. En notitiam libelli e Niceroniano iam laudato tom. XXVI. de ses *Memoires pour servir à l'Histoire des Hommes illustres* p. 237. *Je ne ſſai, quand il composa la premiere Centurie de ses Quatrains, publiées sous le litre de Tablettes de la Vie et de la*

la

urn:nbn:de:urmel-450ee080-19cf-44b6-8622-16fec0717f503-00013949-094

VII. Restant nunc paucis indicanda argumenta orationum, in sollempni nostra panegyri crassina luce hora VIII. matutina recitandarum. Pertinent illa etiamnum maximam partem ad historiam belli tricennalis; ad quam equidem non nisi historiolarum vitae illustrium ad componendum illud bellum Legatorum Altenburgensium, et Coburgensium, WOLFGANGI CONR. A THVMSHIRN, et AVG. CARPZOVII, adiungere σὺ θεῶν constitui, si Heherianam hanc iudicibus idoneis non ingratam fuisse intellexero. Ca-
thedram

la Mort. Il fit la seconde Centurie en 1610. d'abord après la mort du Roi Henri IV. On les a imprimées ensemble à Lyon l'an 1611. en Tablettes, c'est-à-dire, en un petit livret, relié en long, n'ayant qu'un Quatrain à chaque page. La 3e Centurie ne fut imprimée, qu'après sa mort par les soins de Jean B. Matthieu son fils. Ces Tablettes, où il y a d'assez bonnes choses, ont été imprimées bien des fois, et souvent avec les Quatrains de Pibrac, et du Président Favre. Versioni Heherianae, Rudolstadtii in forma 12. oblonga a. 1666 editae, hic est tit. Lebens und Todes, auch der Welt Eitelkeit Erinnerungs-Tafeln Reimweisß von Herrn Petro Matthaeo vorgestellt, und auf gleiche Weise in die teutsche Sprache gebracht, gegen einander übergesetzt, und zum Druck gefertigt durch ein der hochlöbl. Fruchtbringenden Gesellschaft zugehöriges Mitglied. In dedicatione perbreui ad WOLFFG. CONR. A THVMSHIRN, Consiliarium intimum Altenburgicum, cognomentum suum, der Mittheilende, expressit. En specimina quaedam carminum poetae huius Gallici, secundum priscam illam orthographiam expressa; quae si suffragium intelligentium repertauerint, forte ansam dabunt denuo edendi opusculum, dignissimum certe, quod legatur, et versione Germanica, nostro aequo haud indigna, donetur.

Centur. II. N. XXVII.

Les yeux, qui du Soleil aux rayons s'entretiennent,
S'esblouissent soudain : les jugemens plus clairs

Aux jugemens de Dieu comme Taupes de-
viennent ;

Les Aigles seulement soutiennent ses
esclairs.

XXXVIII.

Miserable vertu ! ton fait n'est que misere,
La Fortune a l'effect, tu n'as que le babil :
En ta propre maison tu es comme estran-
gere,

Les meschans sont logez, et les bons en exil.

XXXIX.

Jusq' au dernier soupir l'homme a desir
d'apprendre,
Socrate vit, vieillit, et meurt en appre-
nant :

La science ne peut de la mort le defendre :
Et sçavoir bien mourir c'est estre bien
sçavant.

XXX.

Vivre c'est commencer, et finir mesme
ouvrage,

La vie n'est de mesme estimée de chacun.
C'est un exil au fort, et un voyage au sage,
Ou il marche autrement, que ne fait le
commur.

XXXIV.

Il semble que d'un Roi la Majesté s'eclipse,
S'il n'a de Serviteurs grand nombre au-
tour de soy.

Il est beau de tirer de plusieurs le service,
Mais c'est un grand ennuy, dependre le
leur soy.

XXXV.

Pour faire des Palais les marbres on as-
semble,

Pour faire des Vaisseaux on prepare du
bois :

thedram autem iam quidem conscendent iuvenes tres ab indole praeclara, atque optimis artibus bene exculta nec non a morum probitate, modestia, humanitate commendandi, et Parentum atque Auorum laudatissimis exemplis ad optimaqueque incitati, dicentque,

10.

*Mais toutes les vertus il faudroit mettre
ensemble,
Pour instruire les fils des Princes et des
Rois.*

XL.

*Le meschant toujours tremble, il est tout
en allarmes,
L'oeil d'un homme de bien le tient comme
abbatu;*

*De Rome tout le monde a redouté les ar-
mes,*

Rome d'un seul Caton redoute la vertu.

XLII.

*Le vice aveugle l'ame, et son jugement
broûille,*

*Confond le bien au mal, tient, que laid
soit beau,*

*L'ordure sa delice: ainsi vit la grenouille
Dans le sâlle boubier, qu'elle estime un
ruisseau.*

C.

*Le bonheur, la faveur, le travail, le cou-
rage*

*Aux biens, et aux honneurs font l'hom-
me parvenir,*

*Mais le chemin est long, c'est un grand
avantage*

*Naître grand, et n'avoir peine à le de-
venir.*

Addo adhaec, cum paginae spatium ca-
piat, exordium orationis HEHERI nostri,
supra memoratae, cum I. V. Doctor Al-
torfii renunciatus esset, de aequitate scri-
pta, habitae. Quantus apud omnes fere
gentes, quibus de meliore luto finxit prae-
cordia Titan, AEQVITATI cultus et
honor habitus fuerit, Auditores omnium or-
dinum splendidissimi et praestantissimi, hoc
inuidenda illa et amplissima testatum faci-

unt elogia, quibus ad caelum ab omnibus qua-
si euehitur, et diuinis propemodum laudibus
exornatur. E quibus pauca pro tempore de-
libasse sat erit. Eaque inter agmen merito
ducit philosophorum principis effatum, ae-
quitatem nempe iure stricto longe meliorem,
immo correctricem eiusdem existere. Ad-
sensitur huic Polybius, ita comparatum esse
dicens, ut etiam malorum (adde et praedo-
num) societas, nisi aequitati et iustitiae in-
nixa, haud difficulter infringatur. Nec ob-
scure huc respexisse videntur ii, quibus tritum
illud versatur in ore verbum, summum ius
summam saepe esse iniuriam, quo innuere
voluerunt, eum, qui stricti iuris ac proposi-
ti sui adeo tenax sit, ut de rigore eius quid-
piam, aequitate ita suadente, remittere recu-
set, iusti nomen neutiquam mereri, nec iniu-
sticiae notam effugere posse. Comprobat
hoc exemplum L. Domitii praetoris: cum enim
ille Siciliam regeret, allatus est ad eum aper-
eximiae et inusitatae magnitudinis, quam ad-
miratus ille, pastoris, qui eum interemerat,
videndi desiderio, eum ad se adduci iussit,
praesentemque interrogauit, quomodo feram
istam immanem ac truculentam confeceret?
cumque hoc responsi tulisset, venabulo aprum
interemtum fuisse, ex templo pastorem cruce
adfixit, quia ipse ad exturbanda latrocinia,
quibus insula vastabatur, ne quis telum ha-
beret, edixerat. Seuera sane, et aequo haud
congruens legum custodia, fortique factomi-
nus respondens praemium, cuius maculam a-
pud posteritatem vix ac ne vix quidem abs-
tergere Domitius poterit. Cet. In ipsa tra-
datione, ad quaestionem, an aequitas recte
in scriptam et non scriptam diuidatur, ne-
gando, variis adductis rationibus, respon-
det.

urn:nbn:de:urmel-450ee080-19cf-44b6-8622-16fec0717f503-00013949-110

IO. CHRISTOPHORVS STEVBING, Zellenfis,

de Suecorum, in Germania militantium, per primum a morte gloriosa regis GVSTAVI ADOLPHI decennium, filia CHRISTINA, per tutores imperante, varia quidem, maiori tamen ex parte prospera fortuna; sermone, et carmine Teutonico;

IOANNES LVDOVICVS SCHVLTHES,
Reinhardtsbrunnensis,

de armorum Suecicorum, per reliquum sexennium usque ad pacem sanctam, sub CHRISTINA regina prosperrimis successibus, Latine; et

CHRISTIANVS GOTTHELF LVDWIG,
Molschlebiensis,

de CHRISTINAE post pacem Westphalicam actis valde singularibus, iterum sermone vernaculo, soluto, et ligato.

Singuli de natali auspiciatissimo SERENISSIMAE AC CLEMENTISSIMAE DVCIS ET MATRIS PATRIAE, LVDOVICAE DOROTHEAE, congratulationis demississimae, et gratiarum actionis, quibus debetur, officio, qua par est, pietate perfungentur.

Hosce igitur vt comiter benigneque audire, et studiosae apud nos iuventutis in litterarum studio cursum exoptatissimo fauore incitare ne dedignentur PERILLVSTRES AVLAE PROCERES, PVBLICAEQVE REI EMINENTES CVRATORES, EPHORI GYMNASII VENERANDI, ET RELIQVI, QVI GOTHAM LITTERATAM ORNANT, VARIA MVNERVM DIGNITATE SPECTABILES, AMPLISSIMI, DOCTISSIMI, HVMANISSIMIQVE VIRI, publico nomine, demissa obseruantia, et impenso studio rogantur.

P. P. D. X. AVG. A. CIO IOCC XXXXVIII.

urn:nbn:de:urmel-450ee080-19cf-44b6-8622-16fec0717f503-00013949-127

urn:nbn:de:urmel-450ee080-19cf-44b6-8622-16fec0717f503-00013949-130